

PRAVILA VARNOSTI IN VARNOSTNI UKREPI ZA UČENCE

I. Pri pouku tehnične vzgoje je potrebno upoštevati:

- V učilnici oz. delavnici se mora vzdrževati red in snaga. Prehodi med delovnimi mesti ne smejo biti založeni in onesnaženi. Hrup in nemirno sprehajanje po delovnem prostoru povzročata nered.
- Orodja morajo biti v času uporabe učencem pri rokah. Po delu se orodja spravijo na odrejena mesta.
- Učenec je dolžan po delu svoje delovno mesto očistiti in zapustiti urejeno. Za čiščenje uporablja čistilna pomagala (metlo, omelo, ščetko, krpe).
- Pri delu, kjer odletavajo delci, se praši, se zgoščujejo hlapi, je obvezno uporabljati varnostna očala in maske.
- Strojno orodje mora imeti zaščitene tiste dele, ki lahko zagrabijo človeka ali ga urežejo pri delu.
- Pri delih na strojnem orodju je obvezno delovno oblačilo s tesno se prilegajočimi rokavi v zapestju, brez frfotajočih delov v pasu in trakovi ali rute, ki preprečujejo, da bi se lasje ujeli v vrteče dele orodij.
- Učenec ne sme samostojno zaganjati strojev. Pri strojih delata vedno po dva pod nadzorstvom učitelja.
- Napake na strojih in čiščenje stroja opravljamo le takrat, ko stroj miruje.
- Ko je stroj v pogonu, se ne sme od njega odstraniti tisti, ki dela z njim. Če mora stopiti stran, stroj izključi in odide, ko se stroj ustavi.
- Umazane roke slabijo prijemanje orodij. Orodja uporabljamo s čistimi rokami.
- Učenci se ne smejo igrati z električno napeljavo. Pri delu z električnimi pripravami je treba uporabljati orodje z izoliranimi ročaji in se strogo držati varnostnih predpisov.
- Dela z lahko vnetljivimi materiali opravljamo na določenih mestih, ki ne smejo biti blizu grelnih naprav in delovnih mest.
- Za spravljanje in delo s strupenimi in jedkimi snovmi se določijo posebni prostori. Pred delom z njimi mora učenec točno vedeti, kako mora z njimi ravnati. Učenci ne smejo z njimi razpolagati sami.
- V vsaki učilnici oziroma delavnici mora biti gasilna priprava. Rok obnavljanja vsebine gasilne naprave je določen in označen na pripravi. Rokov se moramo točno držati. Za to skrbi vodja kabineta oziroma učitelj tehnične vzgoje.
- V vsaki delavnici je omarica s priručno lekarno za prvo pomoč. Prvo pomoč nudi učencu učitelj tehnične vzgoje, ki se ob nezgodi nahaja v učilnici. Po nudenju prve pomoči napoti, če je potrebno učenca v zdravstveni dom.
- Za varnost učencev pri pouku tehnične vzgoje je odgovoren učitelj tehničnega pouka, ki mora z varnostnimi predpisi seznaniti vse učence in poskrbeti za izvajanje le-teh.
- Uporaba obdelovalnih orodij in strojev pri tehnični vzgoji v osnovni šoli naj poteka po predlogu ministrstva za šolstvo in po legendi, ki je sestavni del Izjave o varnosti

II. Pri pouku fizike in kemije je potrebno upoštevati:

- Delo učitelja kemije in fizike mora biti temeljito pripravljeno na pouk. Pri eksperimentiranju, pri katerem nastajajo zdravju škodljivi plini, morajo biti dani pogoji za dobro zračenje.
- Učitelj mora učence pravočasno in temeljito seznaniti z nevarnostmi, ki so lahko posledica uporabe kemikalij in aparatur. Npr. onesnaženi zrak z SO₂, Cl₂, H₂S, z dušikovimi oksidi in ostalimi jedkimi ter strupenimi kemikalijami.
- Z električnimi napravami lahko ravnajo učenci le pod nadzorom učitelja.
- Vse kemikalije morajo biti varno zaklenjene. Dostop do kemikalij je dovoljen samo pod učiteljevim nadzorstvom.
- Še zlasti mora učitelj stalno kontrolirati lahko vnetljive snovi in oksidante zaradi preprečevanja požara.
- Pred vsako uro eksperimentiranja naj učitelj pred poukom preveri reagente, aparature in procese.
- Učitelj naj upošteva v zvezi z varnostjo navodila, ki so podana v učbenikih kemije in fizike in z varnostnimi ukrepi seznaniti tudi učence.
- Učitelji in učenci morajo pri delu z nevarnimi snovmi obvezno uporabljati osebno varovalno opremo.

III. Telovadnica in igrišče

V telovadnici mora biti pred začetkom šolskega leta pregledano in popravljeno vse telovadno orodje, da ne bi prišlo pri pouku športne vzgoje do nesreče.

Vsako okvaro orodja med šolskim letom je treba javiti hišniku, med tem pa se uporaba okvarjenega telovadnega orodja ne sme uporabljati.

Igrišče pri šoli in naprave na njem morajo biti ustrezno urejene.

Učenci morajo biti pri pouku športne vzgoje oblečeni tako, da njihova obleka ne more povzročiti nesreč (preširoke majice, neustrezni drseči copati, ne speti lasje ipd.).

Učitelji morajo pri težjih vajah skrbeti za varno izvedbo vaj, tj. da varujejo sami ali s pomočjo učencev.

V telovadnici in na igrišču učenci ne smejo biti brez nadzorstva.

IV. Varnost pri šolskih ekskurzijah

Učitelji zagotovijo pred izvedbo ekskurzij vsa potrebna soglasja za ogled zavarovanih objektov in se seznanijo z vsebino ogleda. Vodja ekskurzije zagotovi potrebne vodiče in jih predhodno seznaniti s predvidenimi nevarnostmi ter jih vnese v načrt ekskurzije. Varnostna navodila obravnavajo pred izvedbo ekskurzije z učenci.

Ravnatelj šole zagotovi in odredi:

- administrativni službi naročilo za potreben prevoz na osnovi izdelanega programa,
- odredi spremljevalca za zagotovitev varnosti in nadzora,
- seznaniti udeležence ekskurzije z navedeno vsebino navodil,
- število spremljevalcev odredi vodstvo šole glede na naravo ekskurzije, težavnost in zahtevnost, pri čemer naj bo v grupi do 15 učencev.

Vodje ekskurzij:

izdelajo načrt ekskurzije na osnovi delnih načrtov predmetnih učiteljev z naslednjo vsebino:

- podrobni opis relacije s časom odhoda in prihoda,
- naštejejo področja oziroma objekte ogleda s smotrom in načrtom varnostnih ukrepov,
- izdelajo poimenski seznam udeležencev in jih razdeli spremljevalcem in vodjem posameznih skupin,
- z navodili za varno vožnjo in izvedbo ekskurzije seznanijo udeležence ekskurzije.

Vodje in spremljevalci:

- Če poklicnega vodnika ni moč organizirati, prevzame njegovo vlogo vodja skupine - učitelj predmeta.
- Pri nevarnih ogledih, mora vodja ekskurzije določiti strnjen ogled, pri tem pa se morajo spremljevalci razporediti tako, da imajo kontrolo nad vso skupino.
- Med vožnjo in hojo morajo biti spremljevalci razporejeni tako, da je grupa formirana in zaključena s spremljevalcem.
- Spremljevalec ne sme zapuščati skupine do vrnitve učencev nazaj v šolo, prav tako ne pri pohodu ne pri mirovanju.
- Pri opravljanju sprotnih dolžnosti (nabava kart, kosilo itd.), pri čemer mora vodja skupine zapustiti skupino, mora zadolžiti enega od ostalih spremljevalcev za zavarovanje svoje skupine.
- Vsako oddaljevanje učencev in spremljevalcev od skupine mora nastati z dogovorom vodje ekskurzije oziroma grupe.
- Neizvajanje navedenih navodil predstavlja hujšo kršitev delovne dolžnosti delavcev šole in hujšo kršitev učencev.

V. Varstvo učencev in delavcev na športnih dneh in izletih

- a) Vodstvo šole je dolžno zagotoviti dovolj učiteljev za spremstvo učencev - enega učitelja za največ 15 učencev oz. dva učitelja za skupino 30 učencev.
- b) Če gredo učenci na organizirano dejavnost šole peš, jih mora vodja (razrednik ali drug učitelj, ki jih bo spremljal) opozoriti na vse vrste nevarnosti, ki lahko doletijo posameznika ali skupino: prometno varnostni predpisi, učenci naj se ne dotikajo mimo vozečih vozil, tudi ne stoječih, izogibajo naj se psom, v gozdu pa predvsem lisic in drugih živali, ki so lahko stekle, naj ne trgajo sadežev in rastlin, saj so lahko strupeni.
- c) Če gredo učenci na organizirano dejavnost z avtobusom, je treba paziti na naslednje: vsak učenec mora imeti svoj sedež in mora biti pripet z varnostnim pasom, med vožnjo morajo vsi sedeti na svojih sedežih, nihče se ne sme sklanjati skozi okna, ob izstopu iz avtobusa izstopi najprej en učitelj pri zadnjih in en učitelj pri sprednjih vratih, da učenci ne bi stekli pred ali za avtobusom na cesto in spregledali vozila. Za nadaljnje gibanje velja vse, je kar pod točko b.
- d) Če gredo učenci na organizirano dejavnost z vlakom, morajo vsi spremljevalci skrbeti za: varen dostop učencev na železniški peron, kjer stoji vlak; če na vlak čakajo ob odhodu ali povratku, morajo stati skupine v varni oddaljenosti od prvega železniškega tira; ob vstopanju in izstopanju morajo paziti, da zlasti manjši učenci ne zdrknejo pod vlak, da se najhitreje umaknejo s tira na peron; med vožnjo vsi učenci sedijo na svojih sedežih, okna morajo biti praviloma zaprta, najmanj pa do višine nad glavo največjega učenca. Tudi na postajališčih je potrebno paziti, da se učenci ne sklanjajo prek oken. Obvezno sedi po en učitelj ob izhodnih vratih, ki vodijo iz vagona k glavnim vratom za vstop in izstop ter skrbi, da se noben učenec sam ne naslanja na vrata oz. kljuko, ki lahko popusti. Učencem je treba onemogočiti, da bi prehajali iz vagona v drugi vagon.
- e) V gostiščih izletniških točk in drugod učitelj skrbi, da učenci ne bi naročali in pili alkoholnih pijač, na kar opozori osebje gostišča, po možnosti ugotovi, da hrana, ki jo gostišče prodaja, ni stara oz. pokvarjena, na previdnost pri nakupu prehrane opozori tudi učence same.
- f) Učitelji in vodstvo šole so dolžni poskrbeti, da izhod in povratek na organizirane dejavnosti niso prezgodnji ali prepozni, da učenci ne bi v temi sami hodili domov oz. z doma. Če iz objektivnih razlogov tega ni mogoče preprečiti, se je nujno s starši dogovoriti, da pripeljejo učenca do prevoznega sredstva oz. jih tam počakajo.
- g) Vodstvo šole in razredniki opozorijo učence, da na šolske izlete in druge dejavnosti ne prinašajo ostrih - rezilnih predmetov, strelnega orožja, drugih koničastih predmetov, ki bi utegnili ob neprevidnem ravnanju poškodovati katerega od učencev.
- h) V primeru kakršne koli nesreče so dolžni pristojni učitelji poskrbeti za najhitrejšo zdravniško intervencijo in prevoz ponesrečenega do zdravnika, zdravstvene postaje ali bolnice in o tem čim hitreje obvestiti starše. Tudi v takem primeru mora ostati eden izmed učiteljev pri skupini učencev.
- i) Učenci, ki imajo zdravstvene težave (npr. astmatiki, srčni bolniki, epileptiki,...) so dolžni o tem obvestiti učitelja pred začetkom športnega dne ali izleta. V kolikor tega ne storijo učenec ali njegovi starši sami odgovarjajo za posledice, nastale zaradi teh zdravstvenih težav.

VI. Varnostni ukrepi za izvajanje šole v naravi

Za varnost pri izvedbi šole v naravi so odgovorni: ravnatelj, pomočnik, vodja šole v naravi, učitelji in vaditelji, ki sodelujejo ter medicinsko osebje.

RAVNATELJ (POMOČNIK) je dolžan priskrbeti zadostno število usposobljenih učiteljev in vaditeljev, če izvajamo šolo v odročnih krajih tudi medicinsko sestro ter odrediti sposobnega pedagoškega vodjo. Pri tem izhaja, da so maksimalne skupine pri učenju smučanja do 12 učencev (začetnikov 10), pri plavanju pa do 12 plavalcev v skupini, začetnikov oz. slabih plavalcev pa do 8 v skupini.

PEDAGOŠKI VODJA:

mora biti učitelj, ki obvlada elemente, s katerimi se učenci srečujejo v šoli v naravi. Pedagoški vodja organizira odhod in vrnitev, na terenu pa poskrbi:

- da bodo vnaprej opravljene in zavarovane vse predvidljive nevarnosti na vadbišču,
- preveri pred znanje učencev,
- da ima vsaka skupina priročno sredstvo za reševanje oziroma nudenje prve pomoči,
- odloča o primernosti vremenskih razmer za vadbo,
- odloča o trajanju vadbe ter upošteva, da vadba ne traja več kot dve uri dopoldne in dve uri popoldne,
- organizira predavanje o varnosti.

UČITELJ IN VADITELJ:

Neposredno odgovarja za varnost učencev, ki so mu zaupani. To dosega:

- s pravilnim metodičnim postopkom pri učenju (od lažjega k težjemu),
- s pravilno izbiro terena,
- s stalnim nadzorom pri pouku,
- skupaj s pedagoškim vodjem oceni primernost vremenskih razmer,
- poskrbi za red pri pouku,
- poskrbi za reševanje, če je potrebno,
- ima pri sebi rekvizit za reševanje (obroč, žogo) in prvo pomoč (zavoj, obliž).

MEDICINSKO OSEBJE

Če šolo v naravi organiziramo v kraju, kjer učenci in učitelji ne morejo ob potrebi dobiti strokovne medicinske pomoči, moramo poskrbeti za medicinsko osebje.

Zdravstveni delavec je dolžan opravljati svoje delo po zdravstvenih predpisih (preventivnih in kurativnih), pedagoški vodja pa od njega zahteva, da:

- ima ustrezne pripomočke za prvo pomoč in nujna zdravila,
- je dosegljiv, če je potrebno,
- ima predavanja iz prve pomoči,
- se drži predpisov in dnevnega reda, ki velja za vse udeležence tečaja.

Soodgovorni pri izvedbi so tudi:

- starši (primerna obleka, oprema, zdravje otroka),
- prevozniki (brezhibna vozila, primerna vožnja),
- oskrbniki domov, kjer učenci bivajo (bivalni pogoji, hrana, pomoč) ter
- reševalne službe, če so potrebne.

VII. Varnost pri spremstvu učencev na pohodih

Če so udeleženci v prometu učenci, ki potujejo v organizaciji šole, morajo potovati v spremstvu pedagogov ali drugih odraslih oseb. Spremljevalec odgovarja za varnost učencev od odhoda iz šole do vrnitve nazaj oziroma po načrtu določenega razhoda.

Zaradi varnosti učencev je potrebno, da vsako skupino vodita po dve osebi. Od tega načela lahko odstopimo, če je cilj v bližini šole, po manj prometnih ulicah oziroma če je manjša nevarnost, da učenci med množico zgubijo stik s spremljevalcem.

Vodja skupine in spremljevalci morajo pred odhodom iz šole natančno poznati:

- cilj in namen potovanja, ki naj bo znan tudi učencem,
- imenski seznam učencev, za katere posamezni spremljevalec odgovarja. Izjemoma seznam ni potreben, če spremljevalec spremlja na krajši in manj nevarni poti vnaprej oblikovan stalni oddelek, ki je spremljevalcu poznan.
- V primeru potrebe vodja poskrbi za skupino, pomočnik pa nudi individualno pomoč oziroma rešuje problem.
- Učencem je treba pred odhodom obrazložiti, kako ravnajo v primeru, da izgubijo stik s skupino, oziroma na posledice nediscipliniranega vedenja.
- Vodje in spremljevalci vsakokrat, ko je možnost razpada skupine, ponovno prekontrolirajo, če so vsi učenci prisotni, obvezno pa pri odhodu in razhodu.
- Na zbirno mesto so dolžni priti 15 minut pred izvedbo naloge.

VIII. Ukrepi za varnost med odmori

- V času aktivnega odmora naj bo za vsak oddelek in skupino določen učitelj.
- V ugodnem vremenu naj gredo učenci na prosto, za katere naj bo določen učitelj.
- Učitelj mora biti obvezno prisoten ves čas aktivnega odmora in mora imeti pregled in kontrolo ter možnosti takojšnega posredovanja pri učencih.
- Na vadbenem, igralnem prostoru naj bo takšno število učencev, ki omogoča normalno in varno igro.
- Uporabljati moramo starosti, sposobnostim in znanju učencev primerne rekvizite. Pri tem moramo upoštevati terenske pogoje.
- Pred uporabo mora vodja skupine prekontrolirati orodje oziroma igrala, če slučajno niso poškodovana in bi lahko povzročila nesrečo.
- Med potekanjem aktivnega odmora mora biti učitelj pozoren na morebitne dejavnike, ki bi lahko povzročili nesrečo in jih mora sproti odstranjevati (bližina vode,...).
- Uporabljamo predvsem vsebine aktivnega odmora, ki jih učenci že obvladajo.
- V času aktivnega odmora se ne sklicujejo sestanki učiteljev.
- V prostorih naj se igra, vadi ob odprtih oknih. Učenci naj slečejo vrhnja oblačila (jopice, puloverje).
- Šola naj organizira sestanke, kjer dobijo učitelji potrebna znanja in navodila. Za navodila in organizacijo so odgovorni učitelji telesne vzgoje.
- Učenci se v nobenem primeru ne smejo samovoljno oddaljovati in zapuščati skupine ali prostora, kjer se odvija po programu določena aktivnost.

IX. Ostalo:

Določila v tej prilogi k Izjavi o varnosti je potrebno gledati kot uskladitev narave dela v šoli in združevanje normativov varstva pri delu in normativov šolske zakonodaje, ki prav tako bistveno vplivajo na varnost zaposlenih in učencev v osnovni šoli.. Vse te normative je potrebno usklajevati:

- s spremembo normativne zakonodaje na področju šolstva
- s spremembo zakonodaje na področju varnosti in zdravja ter požarne varnosti
- s spremembo zakonodaje o varnosti učencev in otrok v ustanovah
- s spreminjanjem delovnih in vzgojno-izobraževalnih procesov
- s spreminjanjem organiziranosti šole.